

Vem får livmoderhalscancer?

Varför tar man cellprov?

Vad är kondylom?

Frågor och svar
av gynekolog Eva Rylander

SFOG-veckan 24 augusti 2009 i Norrköping

Vem kan få livmoderhalscancer?

Vem får inte livmoderhalscancer?

För 150 år sen observerade man att

prostituerade ofta

nunnor aldrig

drabbades av livmoderhalscancer

Vad tror ni orsakar livmoderhalscancer?

Engelska kvinnors svar

Vet inte	50 %
Många sexpartners	14 %
Ärftlighet	8 %
Rökning	7 %
En könssjukdom	7 %
Ett virus	5 %
HPV	3%

Kärleksbaciller.

+ virus

Sexuellt överförda infektioner = STI

Bakterier

Klamydia

Gonorré

Virus

HSV= Herpes

HPV = Papillomvirus

HIV som kan ge AIDS

Hepatit

HPV = Humana PapillomVirus

Finns över 100 "syskon" i gruppen

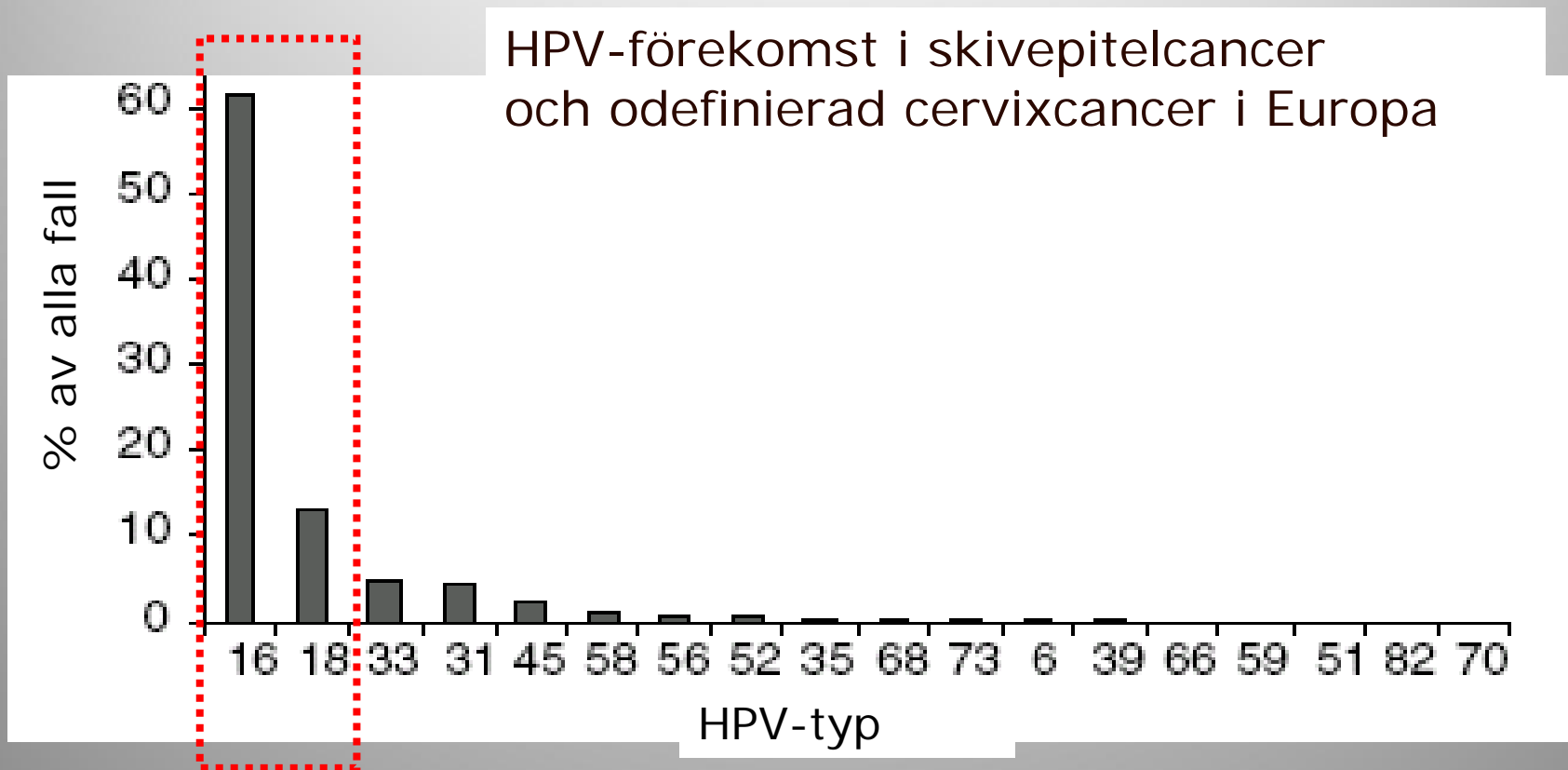
Några ger vårtor på händer och fötter

Andra trivs i underlivet och smittar vid sex

Högrisk: nr 16, 18, 31, 33, 35, mfl (kan ibland orsaka cancer)

Lågrisk: nr 6, 11 Kan orsaka kondylom (könsvårtor)

Förekomst av olika HPV typer

Visste ni

att HPV är den

vanligaste sexuellt överförda infektionen?

Varför pratas det inte om det i media??

Rökning ökar risken för underlivscancer

HELSINGBORG (HD) Unga flickors allt mer avancerade rökvanor orsakar gynecologerna. Man vet att de cancerframkallande tobaksprodukterna av blodet färs runt i hela kroppen och även när könsorganets känsliga slemhinnor. Rökarna är överrepresenterade bland de kvinnor som har livmoderhalscancer eller förstadiet av denna cancerform.

Det berättar docent Eva Rylander för HD. Hon arbetar på kvinnokliniken vid Umeå region sjukhus och är en av landets främsta experter på kondylom, könsvärtor. På torsdagen var hon i Helsingborg och höll föredrag för riksföreningen för cytologi.

Cytologislossenterna är viktiga i det här sammanhanget eftersom undersökningar av slemprov från sådana dominerar i deras arbete.

Kondylomfallen har ökat kraftigt de senaste åren till sju åren. Det är nu dubbelt så vanligt som klamydia. Av alla som söker sig till en könsundersökning gör 30 procent på grund av kondylom och 15 procent på grund av klamydia, säger docent Rylander.

Kondylom orsakas av papillomvirus. Ett femtiotal varianter är kända av detta virus varav ett

brukar orsaka värthblåsor på händer och fötter.

Plågsamt

En annan variant orsakar värthblåsor på könsorganet hos både män och kvinnor. Det är det som kallas kondylom. Besvärligast är denna sjukdom för kvinnorna.

Det uppstår en oöfelig klåda. Och när värtor torkar och spricker, blir samlag så smärtsamt att hela samlaget kan hotas, säger Eva Rylander.

Någon effektiv behandling finns inte. Patienterna brukar få en främjande vätska att behandla värtorna med. Men det är som med ogräsbekämpning, det ligger hela tiden frön i jorden som kan börja sprida när som helst. Kondylom går visserligen över av sig själv.

Rök

Man är orsaker till cancer.

Ökar

risken för cancer.

Ökar

risken för cancer.

Kvinnor som får cancer eller förstadiet till den är ofta rökare. Och det är särskilt allvarigt att unga flickor röker. Deras slemhinnor är osmogna och extra känsliga för cancerframkallande ämnen.

Mer underlivscancer

Från USA och England kommer nu också siffror som visar att cellförändringar och underlivscancer har blivit vanligare.

I Sverige upptäckts varje år cellförändringar hos 40 000 kvinnor. Minst 6 000 opereras för allvariga förstadiet och 500 nya cancerfall konstateras.

Det är möjligt att kondylom hos män också kan leda till cancer. I Sverige är penis cancer en sjukdom hos äldre män. Men det

Årets läkarstämman inleddes på onsdagen vid Älvsjömassan i södra Stockholm. Aids, det nya dödsbe-

Unga flickor riskgrupp Tidig sexdebut ökar cancerrisk

Av SIGRID BÖE

Cancer är en av kärlekens

läkarna redan på 1800-talet. Just den cancerformen förekom nämligen inte bland nunnor. I dag vet

piller även direkt kunna befrämja cancer.

Vi vet att livmodertappen blir svullen hos kvinnor som använder p-piller. Infektioner och könssjukdomar får därmed en ännu större yta att attackera, säger Eva Rylander.

Även könssjukdomar tros spela en avgörande roll för att utveckla livmoderhalscancer. Dels gör infektionen kvinnan ännu känsligare, dels misstänker läkarna ett direkt samband mellan kondylom, som orsakas av papillomvirus, och cellförändringar på livmodertappen.

Vi har funnit rester av papillomvirus i 90 procent av all undersökt livmoderhalscancer, säger Eva Rylander.

Många partners

Antalet sexualpartners är därför också betydelsefullt. Ju fler partners desto större risk för infektioner. Under de båda världskrigerna, då flera partners var vanligt, ökade frekvensen av könssjukdomar. Det samma händer på

grippe hjärtin

DEBATT

Forskning nu sammanfördes två aktiva virusforskare, Eva Rylander och Ingemar Ernberg för ett samtal på temat: smittar cancer?

Ständigt återkommande debattämne: Smittar cancer?

Det är en fråga som inte karna allt eftersom försvunnit. Svaret är entydligt: ja, cancer smittas inte. Men virus smittar. Och vissa virus kan ge upphov till olika cancerformer av cancer.

Här följer ett spännande samtal mellan två aktiva virusforskare, Eva Rylander och Ingemar Ernberg.

... Det är ett intressant ämne. Det är en fråga som inte karna allt eftersom försvunnit. Svaret är entydligt: ja, cancer smittas inte. Men virus smittar. Och vissa virus kan ge upphov till olika cancerformer av cancer.

... Det är ett intressant ämne. Det är en fråga som inte karna allt eftersom försvunnit. Svaret är entydligt: ja, cancer smittas inte. Men virus smittar. Och vissa virus kan ge upphov till olika cancerformer av cancer.

... Det är ett intressant ämne. Det är en fråga som inte karna allt eftersom försvunnit. Svaret är entydligt: ja, cancer smittas inte. Men virus smittar. Och vissa virus kan ge upphov till olika cancerformer av cancer.

Riskfaktorer för att smittas av HPV

- Sex med någon som har kondylom
- Ju fler partners - desto större risk att smittas

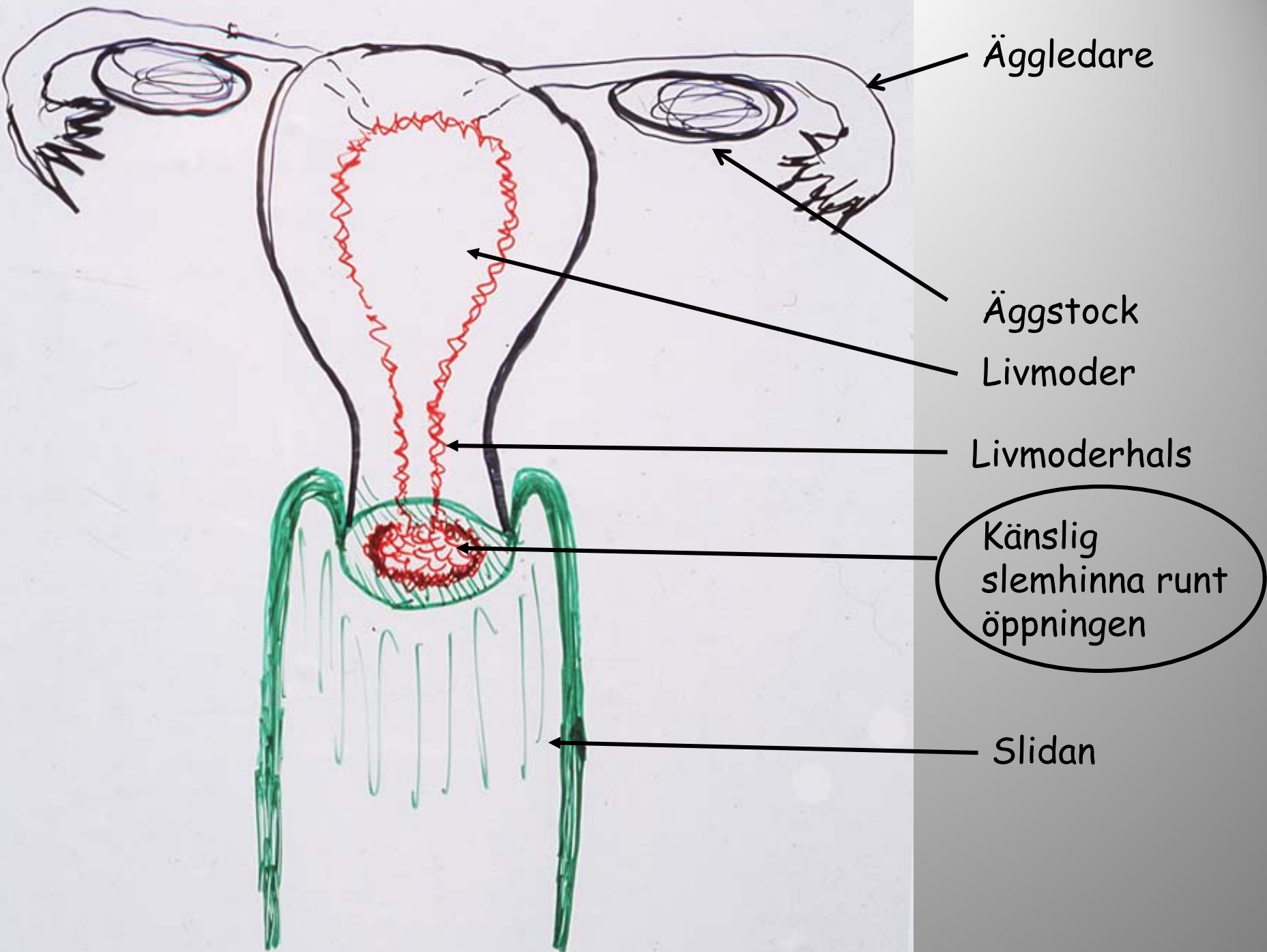
TECKNING SONJA HÄRDIN

Riskfaktorer

- Ju tidigare man börjar med sex - desto större risk att smittas och utveckla cellförändringar

Varför?

- Livmodertappen är särskilt känslig i unga år

Äggledare

Äggstock

Livmoder

Livmoderhals

Känslig slemhinna runt öppningen

Slidan

De som röker

- har svårare att läka ut HPV
- har lättare att få cellförändringar

Hur vanligt är

livmoderhalscancer?

Förekomsten av cervixcancer i olika länder

per 100 000 kvinnor

Spanien	6
Sverige	10
Colombia	42
Paraguay	47

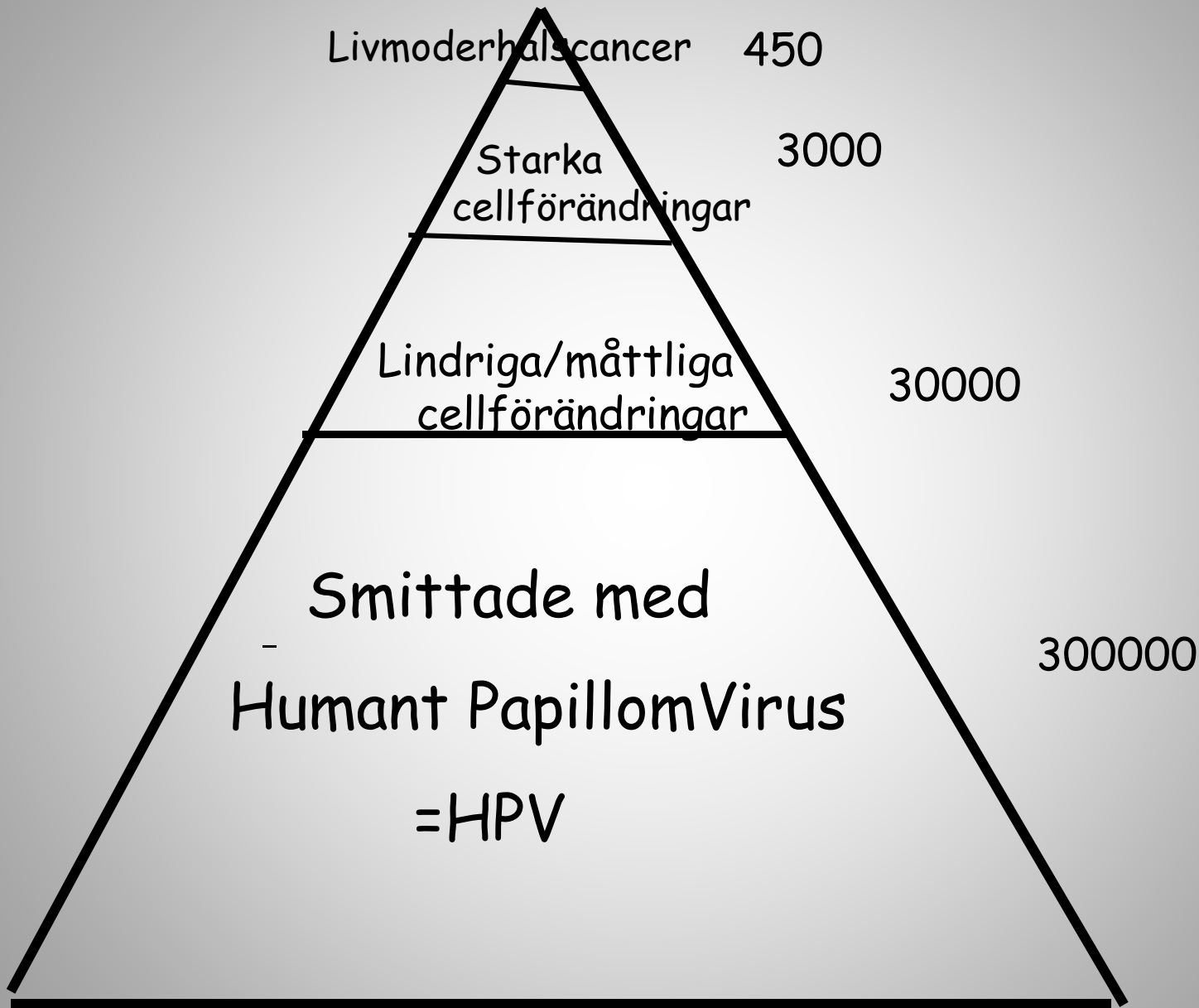
Livmoderhalscancer i Sverige

- I Sverige insjuknar ca 450 kvinnor varje år i livmoderhalscancer och ca 160 avlider
 - 750 000 cellprov tas årligen
 - 30 000 kvinnor får besked om avvikande cellprov

Cellförändringar

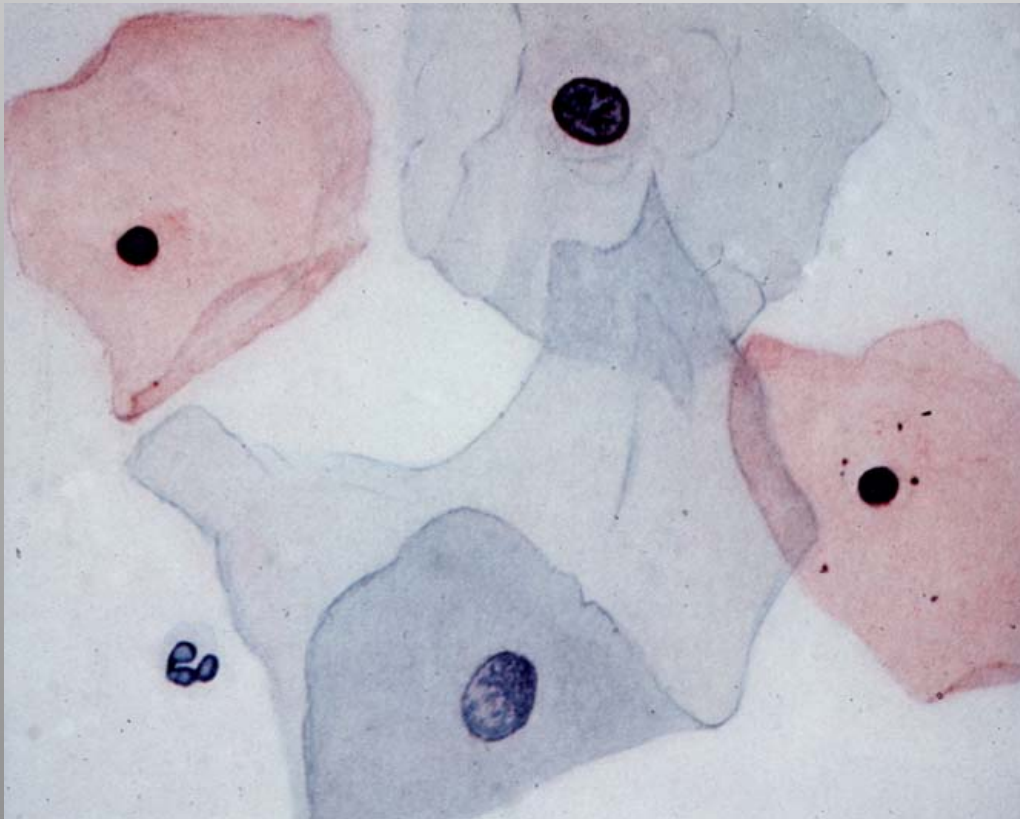
är inte

samma sak som cancer

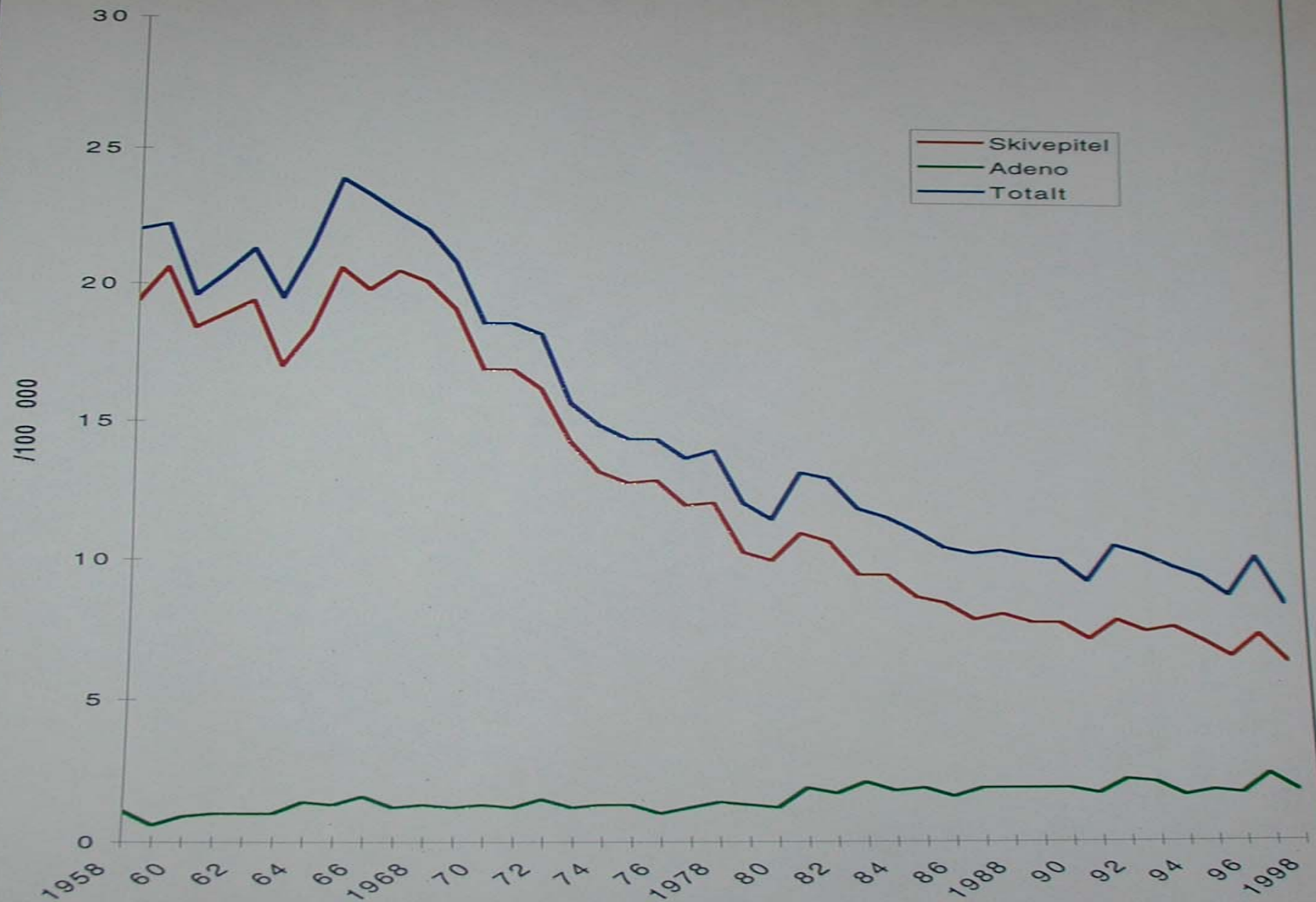
Gynekologisk cellprovscreening har nu pågått sedan 40 år i Sverige

I de flesta län kallas kvinnor vart tredje år

Cervixcancer Sverige 1958-1998

Åldersstandardiserad incidens

Hur vanligt är kondylom?

Mer än var 10:e kvinna i 18- 45 års ålder har haft synliga kondylom

Hos de flesta läker infektionen ut av sig själv

Minst 40000 kvinnor behandlas för kondylom varje år

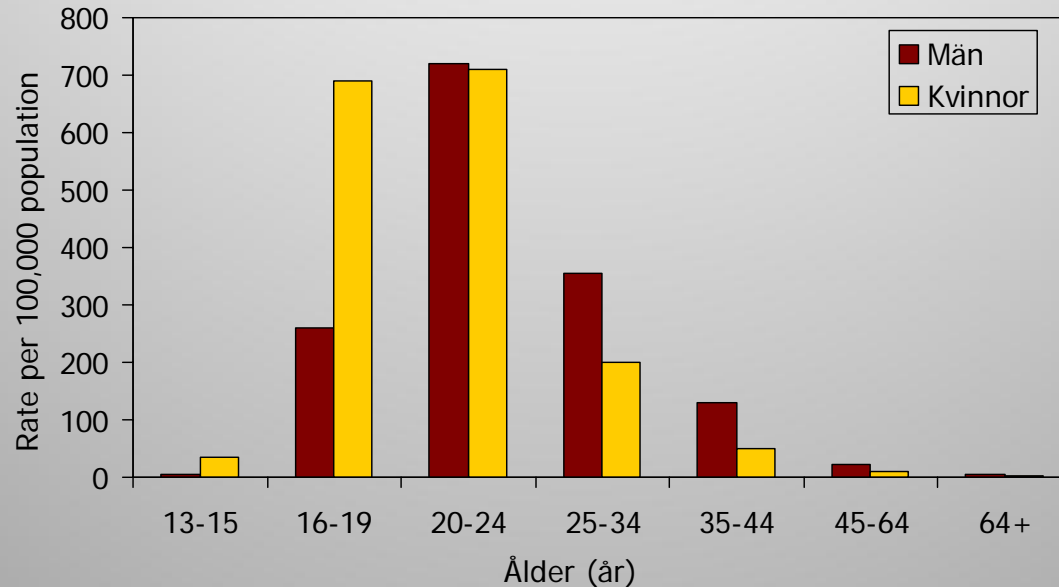
Hos en del försvinner inte viruset trots
behandling

De utgör riskgruppen för utveckling av
cellförändringar

Kondylom – åldersspecifik incidens (europeiska data)

Incidens av kondylom (debuten)

Genitourinary Medicine clinics i England och Wales (2000)

- Högst incidens av kondylom förekommer i åldrarna 16 till 24 år
- Den höga incidensen som observeras hos kvinnor mellan 16 och 19 år kan återspegla åldern för den sexuella debuten och valet av manlig partner (i typfallet äldre)

HPV kan ge kondylom och cellförändringar och
ibland cancer på livmoderhalsen

Hur kan man skydda sig?

Använda kondom

Hjälper bra men inte till 100 %

- Inte börja för tidigt med samlag
- Inte ha många partners
- Inte röka
- Gå på cellprovtagningar

- Vaccinera sig

Bakgrund till vaccin mot HPV

1993 utvecklades *viruslika partiklar* som visar sig vara mycket effektiva som vaccin

VLP = viruslika partiklar

innehåller inte arvs massa (DNA)

och är därför inte smittosamma

Men är immunologiskt helt likt viruset

Skolhälsovården ska från 1 januari 2010 erbjuda gratis vaccination mot HPV till vårdnadshavare till flickor i årskurs 5-6 (födda 1999 eller senare)

Catch-up

erbjuds vaccination till flickor upp till 18 år.....
till subventionerad kostnad

Varför är det så viktigt att gå
och ta cellprov även om man
har vaccinerat sig?

HPV

Högrisk (onkogen virus):

16, 18, 31, 33, 35, 39, 42, 43, 45, 51, mfl

Några
frågor?

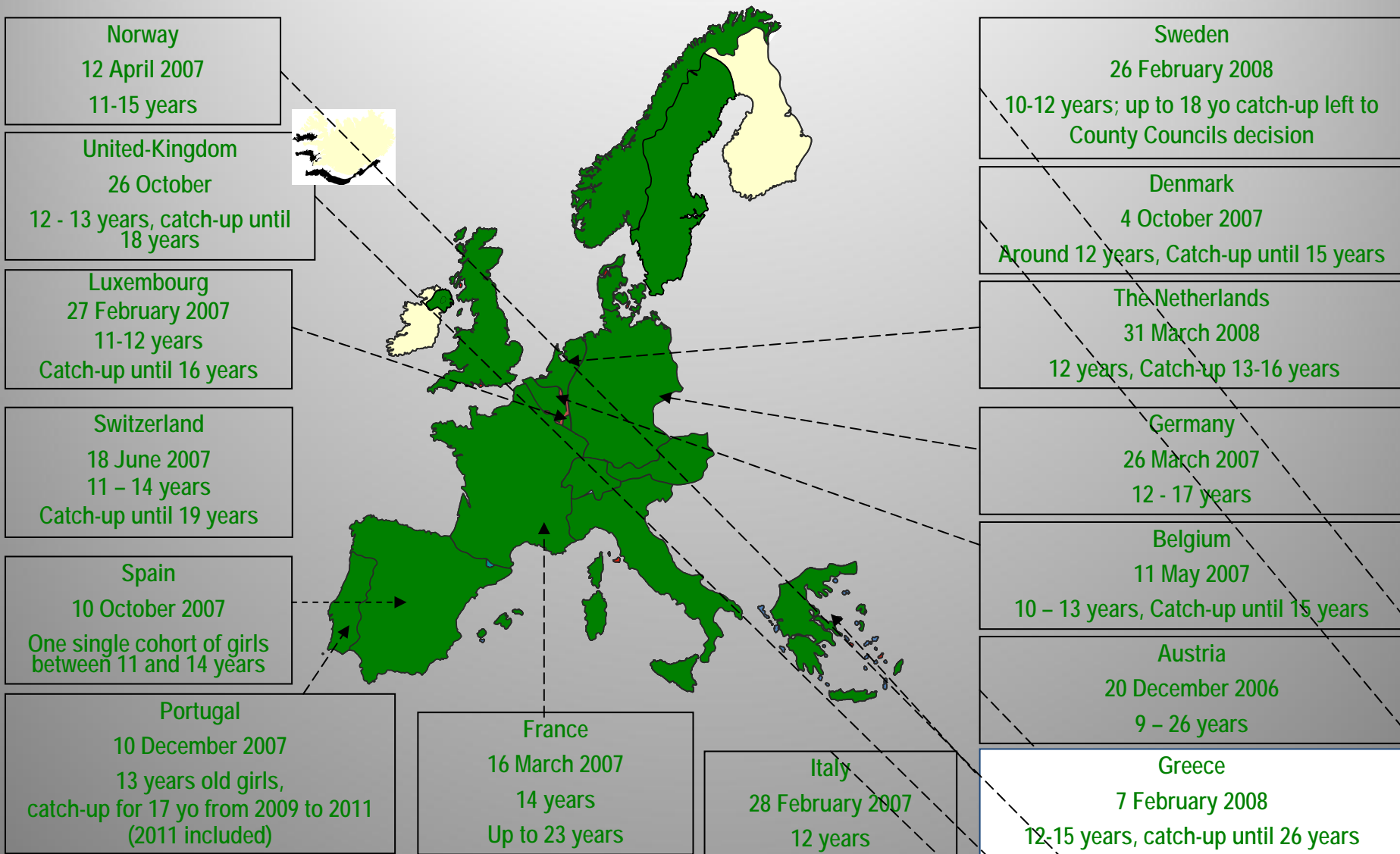
Varför ger kondylom så dåligt AK svar?

Varför så bra AK-bildning av vaccinet?

Varför är vaccinet inte smittosamt?

Varför vaccinera 12-åringar?

Gardasil Official Country Recommendations in Europe (15 countries)

Om man inte behandlar kondylom:

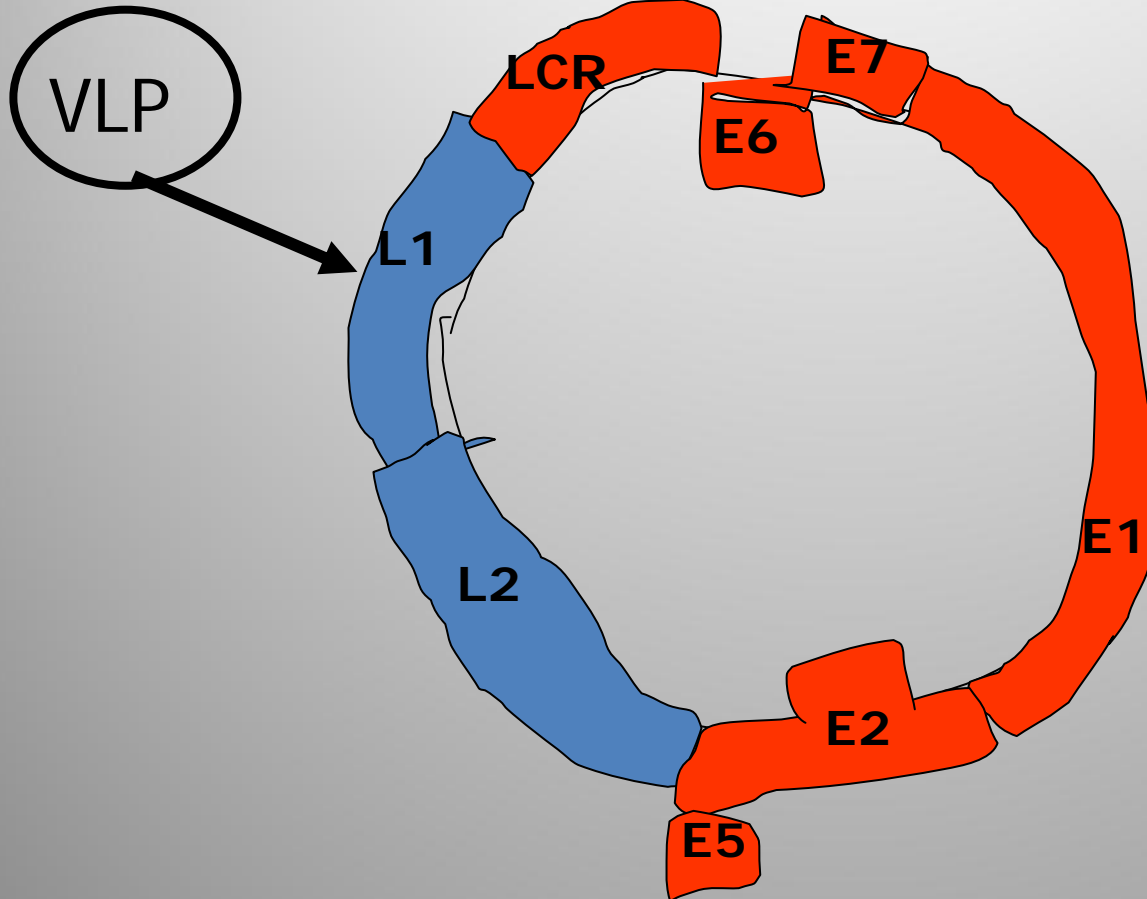
- Smittöverföring begränsas inte
- Risken för utveckling av CIN ökar

*Om man **behandlar** kondylom:*

- Behandlingen kan bli jobbigare än att ha infektionen
- Behandlingen hjälper inte alltid

Profylaktiskt vaccin kan bli lösningen på problemet !

Viruslika partiklar (VLP) innehåller inte DNA

Är EJ smittosamma

Utseendemässigt och immunologiskt identiska med viruset

HPV- associerade cancersjukdomar

ANOGENITAL

cervix

vagina

vulva

anus

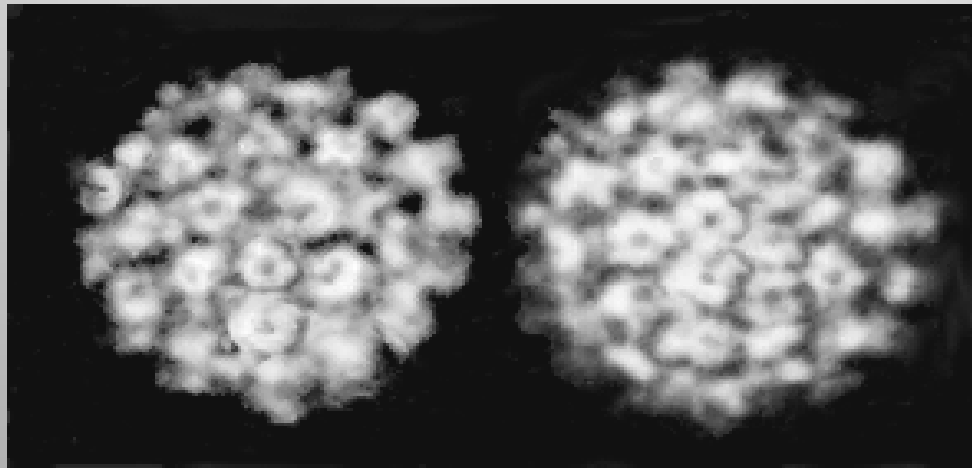
penis

OROPHARYNGEAL TRAKTUS

tunga

tonsiller

1949 visade man att *hudvårtor* orsakas av virus

Först 20 år senare upptäcktes viruspartiklar i
penis- vulva- och analkondylom